

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ СВАРДА О ДАНУ СВАКЕ ПРЕДСТАВЕ НА ПО ТАБАКА. — Столи за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — Претплата се шаље Корнели Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разшири овај лист.

К Р А Љ Л И Р.

(Наставак.)

Регана.

Милост моја како га узвиси,
Онако ће и служит', војводи!
Он је моју војску предводио,
Пуномоћством мене заступио
У свачему, што је извршио
Мени са свим близу тако стојо;
Па ет' за то смеде дићи главу,
Да не збори с вама ка' подчињен,
Већ ка' с братом, ка' са себи равним!

Гонерила.

Стани мало, не жести се тог'ко;
Јер врлина и његова способ
На свако га достојанство диже.

Регана.

Средством мога сопственога права,
Он задоби место као први,
И најбољи, најврсниј' међ' нама!

Гонерила.

Та ваљда се не ће венчат' с тобом?

Регана.

Исмевај се, сестро, ал' исмевач
Врло често постане погађач!

Гонерила.

Охо!

Ако тамо твоје око циља,
Онда, веруј, на разроко гледи!

Регана (Едмунду).

Ђенерале, узми моју војску,
Заробљене, краљевину моју,
Па и мене саму, жену твоју:
Заповедај и управљај с нама,
Како знадеш, — ти си победилац!
Пред господом овом, и пред сваким,
Господаром називам те својим!

Гонерила.

Да л' одиста то рече, што рече?

Албаније.

А што опет, ти о томе питаш,
Кад ти томе не мож' на пут стати?

Едмунд.

Господине, ни ви не можете!

Албаније.

Ал' ја могу, копиране, могу!

Регана.

То је сваку превршило меру!
Заповеди нек затруби труба,
Па докажи, да је моје право
Само твоје неприкључно право!

Албаније.

Стан'те, — моја реч сад збори!
Издајниче Едмунде, и тебе,
(Показује на Гонерилу).

Отрована змијо, што убијаш;
У притвор вас узимам обоје,
Док се ваша дела ће пресуде! (Регани).
Вашем опет праву, војвоткињи,
На пут стајем и одбацујем га,
Силом своје моћи владалачке! (Едмунду.)
Оружан си, је ли, копиране?
Нек затруби дакле, знаком,
Па овамо не дође ли нико
Све у очи теби да исказе,
Колико си пута, и каква си,
Издајничка дела починио:
Онда ја сам онај, кој' ћу мачем
Сва злочинства теби избројати!
(Баца преда њ своју рукавицу).

Едмунд (баца своју рукавицу).

Ев' и мене, да се огледамо!
Сваки онај, па ма ко то био,
Издајником мене кој' назива,
Лаже, ула, ка' нико на свету!

Албаније.

Један гласник нека дође амо!

(Долази гласник.)

Амо, ближе пристуши, гласниче,
Подај знаком нек затруби трубом,
Па прочитај ово на глас војсци!

(Даје му једну артију. Гласник даје знаком трубачу, који је такође на позорници. Трубац долази до крајних кулиса и свира у трубу.)

Гласник (оде такође до крајних кулиса и чита на глас.)
„Има ли кога у војсци, који би се као вре-

дан противник, и по достојанству, племенитости, и по јунаштву своје мерити могао са тако названим лордом Едмундом Глостером, и који би му у очи потврдити могао, да је он подли издајник својих до сада предузећа био; па ако има кога, то нека се појави по прописаном правилу за двобој кад труба трећи пут знаком огласи, па да своје противнику оружаном руком све у очи потврди, што има да му каже, јер је оптужени готов да се брани!“ (Гласник долази на своје место.)

(Наставиће се.)

ПОЗОРИШТЕ НА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ У БЕОГРАДУ.

(Наставак.)

Јеврем Марковић. Ја сам казао разлоге, који су руководили мањину одборску. Сад имам да приметим још ово двоје:

Прво: што је г. Вујо Васић казао, да они људи, који су против те установе говорили, управо не поштују име пок. кнеза Михаила. То не стоји, јер овде не стоји ни у каквој свези име владоца са овом ствари. То нема смисла потрзати име владоца.

Што каже г. Кујунџић да је то школа, и ја сам казао, да према каквом устројству може да користи позориште као школа. Напоследку, да ли је позориште школа или није, то и није предмет скупштине и њеног претреса. Овде је питање то, да ли је потребна та установа народу, или не, и ми држимо, да није потребна, једно што није уређено како треба, а друго, што народ има пречих потреба.

Чуо сам после тога, да је нека извесна сума дата од пок. кнеза Михаила, и да управо интерес од те суме јесте то, што се позоришту даје. Господо, ако је покојни кнез Михаило оставио позоришту неку суму, па је она употребљена на корист државне касе, онда ја кажем, да је то злоупотреба. Ту суму држава треба да врати ономе, чија је. Шта то значи, да се држава меша у при-

ватне установе кнеза Михаила? Што држава то да дочепи, па да издаје мање него што позориште има? Ако је тако, онда је право, да се тај новац врати натраг, али да то долази у буџет државни, то не треба. Народна скупштина може да има посла само са оним установама, које су чисто народне и народу потребне у буџет стављене. (Чује се: Доста је говорено!)

Ал. Николајевић. Може бити да је половини скупштине познато, да стоји закон од 1870 год., по коме је народно позориште имаовина државна. Овде није спор о ничему другом, него је реч о помоћи државној народном позоришту. А чл. 2. закона о позоришту каже, да се буџетом одређује цифра те помоћи. Дакле овде се може говорити само о томе, може ли се цела ова сума, која је у буџету, одобрити, или је треба смањити. Сваки други говор са свим је излишан, јер народна скупштина не може рушити постојећи закон. Ево шта вели закон: (Чита.)

Дакле, док год се не обори овај закон, ми морамо ову помоћ давати. Одкуд ви можете казати, да се то не да? Ми морамо дати ту помоћ, али ако не дамо 60.000 или 50.000, можемо дати 40 или 30.000, колико хоћете.

(Наставиће се.)

Д И С Т И Н Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Девојачки завет,“ шаљива игра у 5 чинова, од грофа Александра Фредра, превео Е. Томп.)

Шаљива игра ова приказана је у суботу 2. априла о. г. као новитет на нашој позорници, па је — одмах унапред

можемо рећи — и одржала меџдан; може се похвалити, да је код нас врло добро успела. Чему она тај свој успех захвалити има, да ли самој себи, својој валаности, или можда коме другом фактору, то и јесте баш оно, о чему хоћемо, да говоримо.

На шаливу игру од 5 чинова стављају се доста необични захтеvi. Само финим шаливним играма, које и дубље унутарње вредности имају, шаливним играма са историчким подлогама, може се опростити, кад се за њих пет пута за веза дигне и падне. Понајпре згодан предмет, за тим досљедно груписање приказа, заплети, који се на фини начин, а не тек „с неба па у ребра“ решавају, на лака, течна дикција, то су услови, који су кадри квалифицирати шаливу игру за такву, која неће стрљење публике за скоро нупа три сахата на муке мећати. А шаливним играма, које дубље вредности немају, којима је једина тенденција, да утичу на живце човечје, изазивајући смех, да просто само забаве, тако, да из човека за по сахата већ и најмање реминисценције на оно, што је гледао и слушао, изазивају — то је она врста шаливих игара, што их Немац са „Schwank“ означаје, — што се омет од оног, што ми „ларкријом“ зовемо, мора разликовати. Њима треба да је доста, кад им се један чин, али ако већ мора бити, највише три чина усугне.

„Девојачки завет“, по својој замисли — која је мимогред буди речено, и сувише чудна и психолошки неоправдана — уврстили бисмо у ред шаливих игара, коју смо као другу врсту навели. Бекријашки и мало блазирани делија Август (г. Сајевих), кога стриц му Радостин (г. Рајковић) à tout prix хоће да ожени, а кога опет наш делија таштим надама, да ће се поправити, за пос вуче — дознавши за заверу — с намером велимо заверу, јер заветовати се може само, да ће се какво добро дело учинити — коју је од стрица намењена му Анђелија (госпођа Рајковићка) са својом сестром од тетке (госпођа Сајевићка) склопила, давши једна другој реч, да се никад удати неће, — дође на ту чудну идеју, да, изазвавши у Анђелије сажаљење и пријатељство, испослуже, да се то пријатељство излије у љубав, која је по његовом мњењу у Анђелијином срцу притајана била. Запета чудна завера, којој нема чврста и промишљена основа, све и кад би обе удаваче неулазбу и плетење седе косе за добро дело држале, што би и за швагарнице сувише највише било. Друго би што било, да су у томе погледу каква рђава искуства имале. Само би то било довољно основа, да неулазбу за добро дело држе. Онда би и назив „завет“ потпуно оправдан био; али овако, да их два три „срцепарајућа“ романа о томе увере, да је удаба тако силно зло, — чисто је невероватно. Па колико је чудна завера, толико је још чуднији начин, којим, иначе доста промућурин Густав — кога је међу тим успљена ладноћа, намењена му Анђелије до тога довела, да своје обећање сирам стрица хтеде испунити — девојке присиљава, да своју заверу опозову. Још је како тако са Кларом, иначе заклетим непријатељем мушких само за то, што јој све по вољи чине (!), која нагоњена страхом, да неће старом Радостину морати пружити руку, привољава те полази за преко јего сентименталног фидијана Албина. Зар ту има довољно разлога? Из страха од мало опорије фазе онога, против чега се она већ „отњуд“ заверила била, одустати од завере! А како тек Анђелија? Шта је њу нагонило, да одустане од своје речи? Она је сиротица већ тиме себи потписала сведочбу безграничне, да, смешне најивности, што, поверовавши такође најивним финтама Густављевим о тобожњој Анђелији, наметла се, да буде посредвањом сре-

ће Густава и оне, која би пој иначе по психолошким законима најмрскија морала бити, јер би јој сунарица на срце Густављево била. Из оне најивне Анђелије постаде наједаред великодушна добротворка. Кад је пак видила, да је Густав под њеном именакињом њу мислио, кад јој је он менторски ускликнуо, да „не верује гласу, који јој се срца хвата“ (?), него да „само за својим осећајима пође“, тако је била усхићена радошћу, да је на заверу са свим заборавила била. Кад је знала, да је тако слаба, сујетна, није требала ни закљичати се, него мрвати, па се не би ни бламирала.

Замисао, есенција целе игре у „девојачком завету“ слаба је страна у игри; али за то се сложиле гдекоје драстичне сцене, погдекоја са свим приметна рефлексција Густава, а врх свега живо приказивање комада од стране наших вредних глумаца, — на челу им гости г. Рајковић и жена му, — па таква конфедерација кадра је била учинити, не само да заборавиш, да је замисао неприродна, него још помоћи комаду, да са свим усне.

Госпођа Рајковићка, која је у улози Анђелије при пут као гост ступила пред овдашњу публику, врло је срегено индугурисала почетак свог делања код нашег позоришта. Све је квалификује за најивну љубавницу par excellence: сва појава, а нарочито орган јој. Игра јој је природна, неуспљена. У сценама, где јој Густав диктира писмо, за тим где Анђелија, савладана радошћу, што се у Густаву на своју корист преварила, па њему признаје своју љубав, знала је приказивачица погодити прави њекив, мехки тон. Управа нашег позоришта добро би чинила, кад би госпођу Рајковићку за члана народног позоришта ангажирала, нарочито за најивне улоге. — Г. Рајковић наш је стари познаник. Из Загреба га прати леп глас. „Стриц Радостин“, на жалост, није му дао толико прилике, да публику својом одмереном, размисљеном игром усхићује. Ипак је учинио из „чице Радостина“ толико, колико се учинити дало. — Густав је нашао ваљана интерпрета у г. Сајевићу. Анлауз, којим је публика процратила игру му, нека му је знао, да је то право поље за њега: љубавник у конверзацијоним шаливним играма и бонвиван. — И гђа Сајевићка представљала је оштроконђу Клару са свим добро, где где и сувише драстично. — Улога „плачног“ Албина по себи је таква, да не би и највештији глумац знао из ње што истесати, па за то пећемо г. Вошковићу толико у грех уписати, што је није на задовољство публике извео. Још је почетник; воље и труда канда има, па шаг се за ваљана глумца изобрази.

Публика је, као што већ рекосмо, комад (или ако не ће бити поједине лепе сцене) — врло мноштво примила. Плескало се на сву меру, а галерија и преко мере. Г.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Гђа Ема Визјакова, пл. Николеско), слављена певачица хрватска налази се у овај мах као гост у Загребу. Као што јављају „Нар. Новине“ обасниљу ову уметницу сваковрсним овацјама, венцима и славоневима. Гђа Визјакова невала је до сад у „Фаусту“, „Роберту Ђаволу“, „Маргарети“, а неваће и у „Тронатору“.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

6. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 5.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 5. АПРИЛА 1877.

РУКАВИЦА И ЛЕПЕЗА.

Шаљива игра у 3. чина од Бајара и Соваља, превео Ф. Оберкнежеввић.

О С О Б Е :

Амалија кнегиња	Д. Ружићка.
Едгар Лимберг, њен секретар	Ружић.
Гроф Хенриг	Лукић.
Матида } придворниње	Ј. Сајевићка.
Шарлота }	М. Рајковићка.
Барон Данглир, шарлоинин ујак, дворски племић.	Сајевић.
Дворски фурир.	Бошковић.

Г. М. РАЈКОВИЋКА, пре члан народног позоришта у Загребу као гост.

У среду 6. априла с новом поделом улога први пут: „НАШЛА ВРЕЋА ЗАКРПУ.“

Шаљива игра у 2 чина с певањем.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. в. у књижари браће М. Поповића, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.